

مارانت خواهد!

مریم شکرانی

روزنامه نگار

رانت خواهی یک جورهایی در پوست و گوشت ما ریشه دوانده است. می گویند نه؟! بیاید با هم یک اتفاق را مرور کنیم. عبدالناصر همتی ساعت ۱۰ شب به ساختمان صدا و سیما رفت تا بگوید که از این به بعد ارز دولتی و یارانه داری را فقط به کالاهای اساسی و دارو می دهند. در واقع دولت تصمیم گرفته بود که با غذا و دارو مردم ریسک نکند اما درست از فردای همان روز سر و کله رسانه‌ها پیدا شد که به ما یارانه کاغذ بدهید. فشار رسانه‌ها باعث شد که کاغذ کنار حیاتی ترین کالاها، دلار ۴۲۰۰ تومانی بگیرد. ماجرا به همین جا ختم نشد و دوباره سر و کله عده‌ای دیگر پیدا شد. این بار ایرانی‌ها آمدند و گفتند اگر دولت به ما دلار ۴۲۰۰ تومانی ندهد قیمت پروازهایمان سر به فلک می کشد و ما ۶۰ درصد هزینه‌هایمان را دلاری انجام می‌دهیم و چنین و چنان ... فردا خودروسازها آمدند که اگر سهمیه ما را از سفره دلار ۴۲۰۰ تومانی ندهید فلان فاجعه به بار می‌آید. روز دیگر وارد کنندگان کود و سم حیات و ممتات کشاورزی را وابسته به دلار ۴۲۰۰ تومانی دیدند و یک روز دیگر دانشجوهای آموختند که می‌خواهند با پول بیت المال خارج درس بخوانند و این ماجرا ادامه دار شد.

حالا زمین و زمان، بی‌ربط و باربسط می‌آید و هر کسی تهدیدی را مطرح می‌کند تا با آن سهمی از سفره رانت دلار چند نرخی برادر و برود دریغ از اینکه همین آدم‌ها تا دیروز تریبونشان به راه بود که دلار چند نرخی رانت و فساد می‌آورد اما گویا مرغ همسایه غاز است و رانت تا وقتی برای دیگران باشد رانت است اما نوبت خودمان که می‌شود چه سناریوهایی که نمی‌چینیم تا با جنگ و دندان رانت بگیریم.

کافی است کمی اخبار روزانه را مرور کنید که ببینید چه خبر است؟ هر صفتی با جایی مصاحبه کرده تا نگرانی بزرگی درست کند و دلار ۴۲۰۰ تومانی بگیرد. همه هم دم از حقوق مصرف کننده می‌زنند، از جیب خالی مردم و فشاری که به آنها می‌آید. انگار نه انگار که تا همین چند وقت پیش همه شان از الف تا ی دلار ۴۲۰۰ تومانی گرفتند و کالاهایشان را با قیمت‌های دولا پنهان به مردم قالب کردند. کسی نبود که بپرسد این مصرف کننده بیچاره‌ای که دل همه برایش می‌سوزد، یک ماه پیش هم مصرف کننده بود. همان زمانی که گوشه‌ای را با دلار ۴۲۰۰ تومانی وارد کردید با دلار ۸ هزار تومانی فروختید. همان زمانی که خودرو را با دلار ۴۲۰۰ تومانی وارد کردید و با دلار ۱۱ هزار تومانی فروختید. همان زمانی که هر کالای بی‌ربطی را به دلار ربط دادید و جیب مصرف کننده را تکاندید حالا چه شده است که همه‌تان دلسوز مردم شده‌اید؟ رانت دلار ۴۲۰۰ تومانی دارد می‌پرد و نگران سوده‌های گزاف‌تان شده‌اید؟! ... خدا کند که این بار مسئولان زیر بار نروند و این فهرست دلار ۴۲۰۰ تومانی را عرض و طویل نکنند. بس است ثروت‌های بادآورده از جیب مصرف کننده مفلوک بیچاره!

روزنامه شهروند در هفته‌های اخیر در شکل و محتوا متحول شده است. ما را از نظرات و انتقادات خود بی‌نصیب نگذارید و با ما از طریق شماره پیامک ۵۰۰۰۲۶۲۶۶۲ در تماس باشید

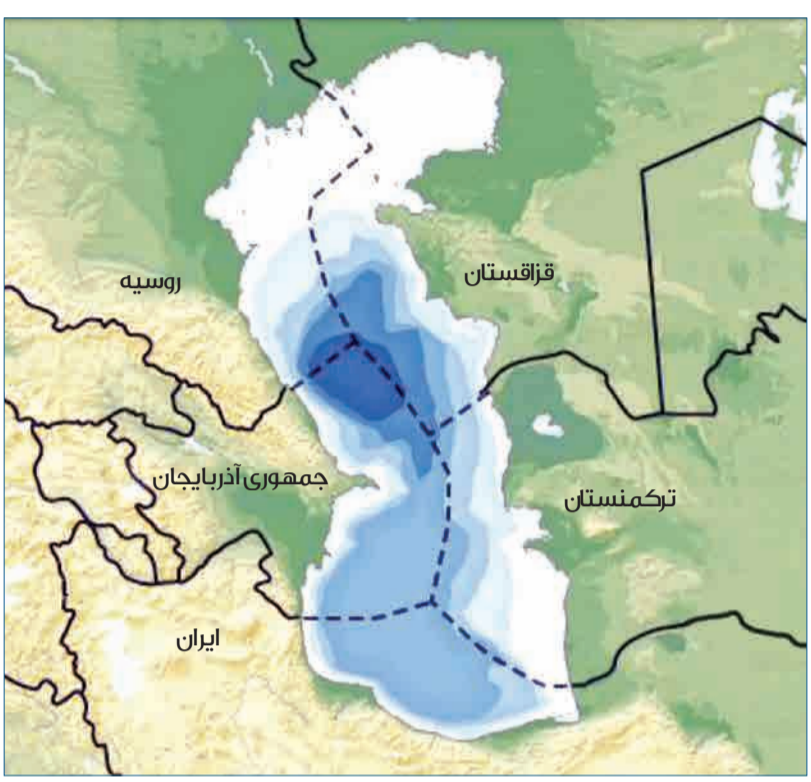

حسن روحانی: پهنای مهم به نام خزر

حسن روحانی، رئیس جمهوری در حاشیه سفر به قزاقستان گفت: «دریای خزر اهمیت خاصی داشته و پهنه آبی منحصر به فردی است که محصور به خشکی است و برای همه کشورهای ساحلی، روشن شدن ویژگی استفاده از این دریا حایز اهمیت است.» رئیس جمهوری مسأله ترانزیت را یکی از مسائل بسیار مهم منطقه دانست و تأکید کرد: «شرق خزر، یعنی ترکمنستان و قزاقستان به ایران و از آن طریق به آب‌های جنوب و خلیج فارس و دریای عمان متصل شده است؛ برای اتصال غرب دریای خزر هم قدم‌های اولیه برداشته و پروژه آستارا - آستارا اجرا شده است و ما به فکر اجرای خط‌ها رشت به آستارا هستیم که با همکاری دو کشور ایران و جمهوری آذربایجان این کار انجام می‌گیرد.»

اختلاف نظرها بر سر بزرگترین دریاچه دنیا ادامه دارد

چند سناریو برای گرفتن سهم خزر

وضعیت فعلی تقسیم‌بندی استناد کشورهای از منابع دریای خزر/ایران

شاید جنجال‌هایی که این روزها درباره تقسیم‌بندی دریای خزر بین ۵ کشور ساحلی راه افتاده و البته خیلی هم تکراری است، تقصیر کسانی باشد که کتاب‌های جغرافی دوران مدرسه را اصلاح نکرده‌اند و هنوز هم در شمال نقشه یک مستطیل آبی‌رنگ را به‌عنوان سهم ایران از دریای خزر می‌کشند. شاید این نقشه تا همین ۲۰ سال پیش می‌توانست یک تصویر کامل درباره سهم ما در دریای خزر ارائه کند، اما بالاخره کار جهان همیشه ثابت نیست و ممکن است یک کشور مانند شوروی به چندین کشور تقسیم شود و بزرگترین پهنه آبی محصور جهان یا همان دریای خزر خودمان هم مدعی‌های جدید پیدا کند. تا وقتی ایران و شوروی تنها کشورهای ساحلی دریای خزر بودند، تکلیف روشن بود، نصف مال ما و نصف مال آنها (تازه همان موقع هم سندی در این باره امضا نشده بود) اما وقتی سر و کله سه کشور دیگر یعنی آذربایجان، ترکمنستان و قزاقستان پیدا شد، ماجرا بیخ پیدا کرد. نگاه کلاسیک و قدیمی که ایرانی‌ها می‌توانند به شرایط تازه داشته باشند و این روزها در فضای مجازی خیلی هم طرفدار دارد، این است که سهم ۵۰ درصدی ما از دریای خزر باید سر جای خودش باشد و کشورهایی که حاصل تجزیه شوروی هستند هم باید ۵۰ درصد دیگر را بین خودشان تقسیم کنند. از آنجایی که کشورهای همسایه آنقدر که ما عاشق ایران هستیم به کشور ما علاقه ندارند، طبیعتاً این نگاه را قبول نکرده‌اند و بیشتر از ۲۰ سال است که سران ۵ کشور ساحلی دایما برای رسیدن به یک قرارداد محکم و کامل جلسه‌های پر و پیمان برگزار می‌کنند. هر بار هم که نوبت به برگزاری یکی از این جلسه‌ها می‌رسد، عده‌ای از «قرارداد ترکمنچای» یاد می‌کنند و همچنان بر سهم ۵۰ درصدی ایران پامی‌فشازند.

تاریخچه می‌گوید

به تاریخ که رجوع کنیم، سه پیمان حقوقی اصلی درباره دریای خزر بین ایران و شوروی وجود دارد که اگر در آنها اشاره‌ای به سهم مساوی از منابع یا چنین چیزی وجود داشت، ایران می‌توانست به استناد آن مدعی سهم ۵۰ درصدی از منابع خزر شود، اما چنین اشاره‌ای وجود ندارد. پیمان حقوقی اول عهدنامه ترکمنچای است که بر اساس آن کشور ایران حتی حق کشتیرانی آزاد با پرچم ایران در دریای خزر را هم از دست داده بود چه برسد به حق استفاده مساوی از منابع.

پیمان حقوقی دوم «عهدنامه متعقد دوستی بین دولتی ایران و شوروی» در سال ۱۹۲۱ است که در آن صرفاً حق کشتیرانی به‌صورت مساوی که در قرارداد ترکمنچای از ما سلب شده بود، برگردانده شد اما اشاره‌ای به حق بهره‌برداری از منابع نشد و حتی دریای خزر «آب آزاد» محسوب شد که اگر الان هم چنین چیزی مفروض باشد به ضرر ماست. متن حقوقی سوم «قرارداد بازرگانی و بحری پیمایی بین ایران و شوروی» است که در سال ۱۹۴۰ امضا شده. متأسفانه در آن هم هیچ اشاره‌ای به سهم طرفین از منابع خزر نشده و تنها نکته مثبت آن استفاده از عنوان «دریای ایران-شوروی» است که در متن قرارداد آمده و طرف ایرانی روی آن پافشاری زیادی می‌کند اما کارشناسان می‌گویند چیزی را به نفع ما

تغییر نمی‌دهد. ممکن است بگویید چطور ممکن است در طول تاریخ هیچ اشاره‌ای به سهم جغرافیایی ایران و شوروی از دریای خزر نشده باشد، جواب این است که تا چند ده سال پیش خبری از کشف منابع عظیم نفت و گاز در این دریا نبود، بنابراین آن چه درباره خزر اهمیت داشت حق کشتیرانی و صید بود و تقسیم کردن کف دریا به ذهن کسی نرسیده بود. حالا که این موضوع اهمیت پیدا کرده کشورهای ساحل دریا هر کدام حقتشان را می‌خواهند.

روش‌های روی میز برای تقسیم

بر اساس قوانین بین‌المللی در چنین مواقعی می‌توان از فرمول برای تقسیم دریا استفاده کرد. (قبل از توضیح دادن این فرمول‌ها لازم است یک بار دیگر به نحوه قرارگیری دریای خزر بین ۵ کشور نگاه کنید) فرمول اول تقسیم دریا بر مبنای طول خط ساحلی است. اگر این فرمول اجرا شود بیشترین نفع را قزاقستان با بیشترین طول خط ساحلی می‌برد و بیشترین ضرر به ایران با کمترین طول ساحل وارد می‌شود، پس طبیعتاً طرف ایرانی زیر بار این روش نمی‌رود. فرمول دوم می‌گوید مساحت کف دریا بر اساس مساحت کشورها تقسیم شود. در این فرمول هم روسیه چون از همه بزرگتر است برنده می‌شود و چیز خاصی به ایران نمی‌رسد. فرمول سوم همه چیز را خیلی ساده می‌کند و می‌گوید خزر به ۵ قسمت مساوی تقسیم شود و هر کشور یک قسمت بردارد. در حال حاضر این فرمول بیشتر از بقیه روش‌ها به نفع ایران است و با وجود اینکه هنوز هیچ

شاید وقتی دیگر

با توجه به اینکه هر کدام از فرمول‌ها یک سری منافع و مضرات برای کشورهای ساحلی دارد، بیشتر از ۲۰ سال است که ۵۲ سلسری اجلاس برای رسیدن به یک قرارداد روشن تشکیل شده است. به گفته محمد جواد ظریف وزیر خارجه ایران، جلسه‌ای که این روزها مقامات ایرانی اعم از رئیس جمهوری برای شرکت در آن به بندر آکتائو در قزاقستان رفته‌اند و حساسیت‌های زیادی هم به راه انداخته، قرار نبوده نتیجه‌ای در مورد تعیین مرزها داشته باشد. به متن کنواسیون «رژیم حقوقی دریای خزر» هم که حاصل سلسله جلسه‌های اخیر بوده و دیروز منتشر شده، نگاه کنیم می‌بینیم این چه به امضای کشورها رسیده موضوعاتی مانند حمل و نقل بین کشورهای ساحلی خزر، همکاری‌های تجاری و اقتصادی، پیشگیری از حوادث در دریا، مبارزه با جرایم سازمان یافته، مبارزه با تروریسم و همکاری و تعامل نهادهای مرزبانی کشورهای ساحل دریای خزر بوده و تعیین حدود به آینده موکول شده است. ضمناً همین موافقتنامه‌ها هم باید به تأیید مجلس و شورای نگهبان برسند و بعد قابلیت اجرا پیدا کنند.

بیش از صد نفر از مسئولان ممنوع‌الخروجی شدند

محمّدی ازه‌ای: سخنگوی قوه قضائیه با بیان این که برخی با سودجویی و احتکار و قاچاق فشار را بر مردم می‌افزایند، گفت: «تا امروز ۷۶ نفر از افراد متخلف و مجرم دستگیر و بازداشت شدند و بیش از صد نفر از کارمندان دولت و صاحب سمت ممنوع‌الخروج شدند و برای ۵۲ پرونده که ۱۲ نفرند کیفرخواست صادر شده است.» ازه‌ای همچنین درباره شایعه گم شدن ۹ میلیارد دلار گفت: «آقای یوسفیان ملا انصافاً انسان فعالی است. دادستان تهران ایشان را خواست و گفتند مستندات چیست؟ گفت اصلاً من اینطور نگفتم، صدا و مطبوعه موجود است.»

آتش زدن هورالعظیم عمدی نبوده

سردار حسین اشتری: فرمانده نیروی انتظامی درباره ادعایی که اخیراً درباره عمدی بودن آتش‌سوزی هورالعظیم از سوی کشور عراق مطرح شده، گفت: «تا این لحظه هیچ گزارشی در خصوص آتش زدن هورالعظیم توسط عراقی‌ها به ما نرسیده است.» او در حاشیه دیدار با رئیس پلیس مرزبانی کشور عراق که صبح دیروز در هتل فردیس ناجا برگزار شد، تأکید کرد: «در این دیدار درباره امنیت مرزهای مشترک و اشراف بر تحرکات گروه‌های تروریستی در طول مرزها تبادل نظر صورت گرفت و کشور عراق نیز آمادگی خود را برای ارتقای امنیت در مرزهای مشترک اعلام کرد.»

حرکت‌های پشت پرده از کجا بود؟

داود محمدی: نماینده تهران در مجلس درباره اتفاقات اخیر رخ داده در ورزشگاه‌ها گفت: «ظاهر ماجرا این است که اتفاقی رخ داده و ما شاهد سردادن این گونه شعارها در ورزشگاه‌ها بودیم، اما باید بررسی کنیم و ببینیم که چرا چنین اتفاقی رخ داده است. من اعتقاد دارم که این گونه حرکت‌ها از پشت پرده هدایت می‌شوند و عناصر خارجی بدون تردید در دامن زدن به این مسائل نقش دارند. باید تلاش کنیم با آگاهی بیشتر به مسائل نگاه کنیم.» او در ادامه تأکید کرد: «البته مشکلاتی هم در داخل کشور وجود دارد که باعث نارضایتی‌هایی شده است، اما کسانی که به کشور و نظام اعتقاد دارند، این گونه حرکت‌ها را هرگز نمی‌پذیرند.»

بازگشت داعش با طرح نقشه‌های تازه

روزنامه نیویورک تایمز نوشت گروه تروریستی داعش بعد از شکست در سوریه و عراق در حال بازگشت از طریق اینترنت است. البته این گروه همچنان یک‌هزار مایل مربع را در خاک سوریه در اختیار دارد؛ یعنی مساحتی در سطح شهر لس‌آنجلس. با این حال، فعالیت بیشتر آنها در فضای مجازی احتمال تقویت قوای پررنگ‌تر کرده است. آنها از طریق شبکه‌های مختلف اجتماعی به طرفداران خود چگونگی تولید بمب‌های حاوی گاز و نفوذ به امنیت رایانه‌ها نظیر رایانه‌های سیستم حمل‌ونقل شهرهای اروپایی را آموزش می‌دهند.

این FATF یعنی چه؟ فایده‌اش چیست؟

کند در وظایف «گروه ویژه اقدام مالی علیه تروریسم»، مقررات مبارزه با پولشویی شامل قوانینی است که اشخاص و شرکت‌ها را موظف می‌کند در مورد نحوه کسب درآمدشان به دولت‌ها توضیح دهند. از این طریق، پول‌هایی که از راه‌های نامشروع مانند قاچاق، رشوه و تخلف‌های مالی به دست آمده است، برای ورود به بازارهای مالی با دشواری بیشتری روبرو می‌شود و سلامت نظام اقتصادی قابل تضمین تر خواهد بود. **فهرست سیاه (Black List) چیست؟** یکی از وظایف این سازمان تهیه «لیست سیاه» است. «لیست سیاه» چه معنی دارد؟ لیست سیاه مفهومی است که سال ۲۰۰۹ وارد ساختار «گروه ویژه اقدام مالی» شد. لیست سیاه شامل کشورهایی است که از نظر کارشناسان این سازمان، در مبارزه جهانی علیه پولشویی و تأمین مالی تروریسم همکاری نمی‌کنند. در سال ۲۰۰۹

آیت وکیلان | صحبت از «FATF»

پیشتر هم به میان آمده بود اما خردنامه امسال با موضوع‌گیری‌های مختلف در مجلس، جنبه‌ای عمومی‌تر پیدا کرد. به این ترتیب برخی از اصحاب رسانه هم اخبار مربوط به آن را دنبال می‌کردند اما شاید خیلی از مردم همچنان نسبت به جزئیات آن اطلاعی نداشته باشند. به خصوص حالا که غیر از FATF، صحبت از CFT هم به میان آمده و اندهان عمومی را باهم بیامیشتی مواجه کرده، اما برای آشنایی با این معاهده در ادامه تلاش کرده‌ایم به زبان ساده آن را توضیح دهیم. **FATF چیست؟** FATF معادل لاتین «گروه ویژه اقدام مالی» است که در موضوع پولشویی انجام وظیفه می‌کند. برخلاف تصورات رایج، «گروه ویژه اقدام مالی»، «قرارداد» نیست، بلکه یک سازمان بین‌دولتی است که چند کشور به صورت مشترک در آن حضور دارند. تأسیس این گروه به سال ۱۹۸۹ با ابتکار گروه «جی ۸» بوده است. هرچند گروه «جی ۸» در وضع کنونی تبدیل به گروه «جی ۷» شده است، چون

«شهروند» بررسی می‌کند

برای نخستین بار، نام ایران در کنار پاکستان، ازبکستان، ترکمنستان و ارد «لیست سیاه» پیشنهادهای سرمایه‌گذاری «گروه ویژه اقدام مالی علیه تروریسم» شد. در سال‌های بعد، ایران در کنار کره شمالی در رأس این لیست قرار گرفت. حضور ایران در لیست سیاه بعد از پذیرش برجام عملاً معلق شد اما این تعلیق موقت بود. به این دلیل که ایران باید در قوانین ناظر به این مباحث اصلاحاتی رایج‌مندی کرد. دولت روحانی که پس از برجام همواره بر ضرورت برقراری روابط ساختارمند با نهادهای موثر بین‌المللی تأکید کرده، یکی از قفل‌های باز نشده ورود سرمایه به کشور را همین حضور نام ایران در «لیست سیاه» این گروه می‌دانست و معتقد بود؛ همکاری با «گروه اقدام مالی» از آن رو ضرورت دارد که امروزه کلیه بانک‌ها، موسسات مالی، شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در سراسر جهان موظف هستند که استانداردهای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را اجرا کنند. با وجود این در دوسال گذشته، مخالفان دولت همچنان نسبت به عضویت ایران در این معاهده موضع داشته‌اند.